МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

ГЛЮДЗИК ЮЛІЯ ВІКТОРІВНА

УДК 811.111’373.231

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЕТОНІМІЇ К. С. ЛЬЮЇСА “THE CHRONICLES OF NARNIA”

Спеціальність 10.02.04 − германські мови

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата філологічних наук

Львів − 2015

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі англійської філології ДВНЗ “Ужгородський національний університет” Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник : кандидат філологічних наук, доцент
ГОЛИК СНІЖАНА ВАСИЛІВНА,
ДВНЗ “Ужгородський національний університет”,
завідувач кафедри англійської філології

Офіційні опоненти : доктор філологічних наук, професор
БІСКУБ ІРИНА ПАВЛІВНА,
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки,
завідувач кафедри прикладної лінгвістики

кандидат філологічних наук, доцент
ТКАЧЕНКО ЛЮДМИЛА ЛЕОНІДІВНА,
Херсонський державний університет,
доцент кафедри романо-германських мов

Захист відбудеться “2” грудня 2015 року о 10 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 35.051.15 Львівського національного університету імені Івана Франка за адресою: 79000, м. Львів, вул. Університетська 1, ауд. 405.

З дисертацією можна ознайомитись у Науковій бібліотеці Львівського національного університету імені Івана Франка за адресою: 79601, м. Львів, вул. Драгоманова, 5.

Автореферат розісланий “2” листопада 2015 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради О. В. Татаровська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Реферована дисертація присвячена вивченню лінгвокультурологічних особливостей поетонімів британського фентезійного циклу “Хроніки Нарнії” К. С. Льюїса. Дисертація виконана у рамках поетичної ономастики, що займається вивченням функціонування власних назв у художньому тексті. Основна увага зосереджена на значенні поетонімів для інтерпретації твору та аналізу авторського ідіолекту.

У сучасній лінгвістиці динамічно розвивається наукове опрацювання особливостей організації ономастичного простору окремих художніх творів. Зростання зацікавлення власними назвами пояснюється тим, що їх вибір, використання та внутрішня форма належать до стрижневих елементів творчості письменника, а численні іменні новації виступають яскравою ознакою його ідіостилю. У літературному творі власне ім’я функціонує як важливий та органічний елемент його стилістичної системи, виконуючи активну роль у створенні загальної образності твору. Структура власної назви, її варіативність та характерні особливості дає підстави говорити про індивідуальний онімний стиль. Саме власні назви належать до тих вагомих мовних засобів, які дають змогу об’єктивно оцінити авторське бачення тексту, його мовну картину світу та ідейно-смисловий рівень твору. Ці моменти відкривають широкі дослідницькі перспективи щодо ряду невирішених питань та аспектів, попри доволі велику кількість публікацій з ономастики.

Сучасні розвідки у вказаному напрямі представлені фундаментальними працями таких вітчизняних лінгвістів, як В. М. Калінкіна, Л. О. Белея, Ю. О. Карпенка, Є. С. Отіна, М. І. Сюська, дослідженнями терміносистеми власних назв та їхніх функцій (М. М. Торчинського, Л. В. Литвин, Т. С. Олійник, М. Р. Мельник), аналізом онімної лексики різних літературних жанрів та письменників у роботах І. І. Ільченко, О. Д. Петренко, О. О. Усової, А. О. Нєвструєвої, Т. І. Крупеньової та інших. Трактування власних назв у художньому творі знайшло своє відображення і в дослідженнях зарубіжних науковців (П. ван Інвагена, С. Кріпке, Н. Селмона тощо). Проте питання лінгвокультурної інтерпретації власних назв у художніх творах все ще залишається недостатньо дослідженим.

Як і всі мовні одиниці, оніми відображають унікальне сприйняття дійсності певним народом і є ключовою складовою його культурної мовної картини світу. Власні назви, особливо на рівні художнього тексту, концентрують у собі національно-культурну інформацію про соціум та надають читачеві відомості про його історію, менталітет, видатних особистостей тощо. Поетоніми насправді є однією з універсальних категорій художнього текст. Вони беруть участь у реалізації авторської концепції світобачення, оскільки ономастична лексика, окрім власне номінативної функції, створює історичний та культурний фон текстових подій.

Особливим різнохарактерним образним змістом відзначаються власні назви жанру фентезі. Питання значущості поетонімії при аналізі фентезійних творів активно вивчається у германському мовознавстві (М. Фітцджеральд, В. Бейкер, Дж. Л. Флінн). Найчастіше об’єктом дослідження стають твори класиків англомовного фентезі, таких як Дж. Роалінг, Дж. Толкіена, Р. Дала, Ф. Пулмана

та ін. Жвавий інтерес саме до творчості цих письменників пояснюється їхньою поетомайстерністю та наявністю у творах яскравої палітри онімних утворень, у яких їм вдалося відобразити жанрові особливості літератури жанру фентезі. Створення автором ірреального світу з численними вигаданими, неіснуючими істотами передбачає вживання оригінальних іменувань та новоутворень. Ці мовні одиниці дають можливість належним чином відтворити інформацію про новий етнос та його культуру.

Творчий доробок К. С. Льюїса безпідставно опинився поза увагою учених-ономастів, оскільки представлений великою кількістю творів глибокого змісту, що чарують яскравістю поетонімного наповнення, їхньою контекстуальною доречністю, унікальною формою та стилістичним забарвленням. У фентезійному циклі "*Хроніки Нарнії*" К. С. Льюїс (автор із напрочуд широкою літературною спадщиною) пропонує барвисту палітру поетонімних утворень, що викликають зацікавлення та легко сприймаються читачами з різною культурно-мовною компетенцією. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю мовознавчого аналізу цих культурних "центрів", вивчення їхніх виражальних можливостей та детального розгляду ономастичних особливостей творчості британського письменника К. С. Льюїса.

Зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Проблематика дисертаційного дослідження належить до наукової теми кафедри англійської філології Ужгородського національного університету "*Англійська мова і культура: питання теорії та практики*". Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри.

Тему дисертаційного дослідження затверджено на засіданні вченої ради Ужгородського національного університету від 26 листопада 2009 року (протокол № 21).

Мета дослідження полягає в з'ясуванні культурно-мовної специфіки поетонімії циклу повістей К. С. Льюїса у ході аналізу цих мовних одиниць.

Зазначена мета передбачає вирішення таких **завдань**:

- поглибити методику дослідження функцій поетичної ономастики в жанрі фентезі;
- систематизувати поетоніми за денотативно-квантитативними ознаками;
- подати етимологічну та словотвірну характеристику власних назв твору;
- обґрунтувати культурно-мовну специфіку поетонімів;
- дослідити соціальну природу власних назв циклу через вивчення широкого контексту, взаємодію мовних та соціальних чинників у їхній семантичній структурі.

Об'єктом дослідження виступають власні назви фентезійного циклу "*Хроніки Нарнії*" К. С. Льюїса.

Предмет дослідження становлять лінгвокультурологічні особливості поетонімії цих повістей.

Матеріалом дослідження є сім повістей жанру фентезі "*Хроніки Нарнії*" К. С. Льюїса. Вони складають майже 800 сторінок, на яких зафіксовано 396 поетонімів, які реалізуються у 8152 випадках уживання. Усі повісті

К. С. Льюїса, проаналізовані із широкою аудиторією читачів різного віку та вподобань, є поетонімно насиченими, вражають культурним наповненням та слугують яскравим виразником онімного стилю автора.

Мета та завдання дисертації зумовили вибір наступних **методологічних** засад. Робота ґрунтується, першочергово, на положеннях про *антропоцентризм* лінгвістичних досліджень, що зумовлено об'єктом дослідження та його природою. Звернення до *лінгвістики тексту* дозволяє розглядати поетоніми як засоби семантично-структурної та комунікативної організації тексту. Вивчення теорії *мовної картини світу* дозволило вивести культурні, соціальні та позамовні компоненти, що формують бачення світу та отримують мовне оформлення. Шляхом *культурного аналізу* ми порівнюємо текстові елементи, зосереджуємо увагу на культурному фоні, змісті і культурних цінностях автора та читача. Послідовному здійсненню інтерпретації значення поетонімів сприяє *герменевтичний* підхід, а звернення до *гіпотези Сепіра-Уорфа* допомагає представити поетоніми як носіїв ланцюга культура – мислення − мова. Визначені методологічні засади й поставлені завдання передбачають використання в дослідженні таких загальнонаукових методів, як *аналіз* та *синтез* при розгляді функціонування поетонімів; *індукція* та *дедукція* (під час вивчення мовних та культурних рис поетонімів); *метод безпосереднього спостереження*. Специфіка здійснюваного аналізу передбачає й звернення до власне лінгвістичних методів, а саме: *контекстуально-інтерпретаційного* при здійсненні різнобічного аналізу власних назв художнього твору; *описового* методу, який застосовувався безпосередньо для інвентаризації, систематизації та класифікації поетонімів; *структурно-семіотичного* підходу задля трактування поетонімів як значущих символів; принципу *системності* для вивчення системних зв'язків між поетонімними класами; елементів *методу кількісних підрахунків* при відображенні кількісного функціонування власних назв у повістях циклу; *функціонального* методу, який сприяє дослідженню власних назв в дії, фіксації їхніх структурних та позиційних модифікацій під впливом оточення. *Лінгвогеографічний метод* реалізується через визначення умовних ареальних меж поширення поетонімів.

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає в тому, що вперше: розроблено комплексну методику дослідження мовно-культурних особливостей поетонімії К. С. Льюїса та було проведено цілісне дослідження поетонімії циклу "Хроніки Нарнії", встановлено стилістично-виражальні можливості поетонімів та їх глибоке культурне наповнення, з'ясовано жанрові особливості та функціональну специфіку власних назв. Визначено, що усі поетоніми письменника зумовлені сюжетом, а поетонімні неологізми та авторські оказіоналізми відображають його мовну картину світу. Доведено, що саме поетоніми передають світосприйняття К. С. Льюїса, допомагають осягнути закладений ним культурний підтекст та виступають вагомим елементом лінгвістики тексту. Характерною ознакою поетонімії повістей визначаємо тяжіння автора до власних назв на позначення міфологічних істот та йменувань тварин, що є одним з показників приналежності творів до жанру фентезі та виявом авторського ідіостилю. Опрацьований теоретичний матеріал та

здійснений вперше комплексний аналіз поетонімії циклу слугуватиме внеском до теорії поетономастики.

На захист виносяться такі положення:

1. Поетонімний простір художнього твору є невід'ємним елементом його образності. Художній текст постає функціонально замкненою системою мовленнєвих засобів, що естетично організовані; власне ім'я відображає багатство смислових зв'язків, складних асоціацій і конотацій, що й становлять його індивідуально-художню семантику.
2. Поетонімія жанру фентезі має особливі виражальні можливості. Її характерними рисами є своєрідна номінаційна градація, незвичність форм та оригінальне змістове наповнення. Уведення у твір новаторських поетонімних одиниць (неологізмів та оказіоналізмів) свідчить про їхній експресивний потенціал і виступає унікальним елементом поетонімного почерку письменника-фентезиста. Вплітаючись у канву оповіді, вони збагачують ідейно-смисловий рівень твору та реалізують авторський художній задум.
3. Етимологічний та словотвірний опис поетонімії повістей здійснюється на рівні онімного простору (реальні власні назви) та поетонімосфери (індивідуально-авторські іменування). Кожному семантичному класу поетонімів притаманні власні особливості утворення, варіативні типи та структурні моделі, які зумовлені жанровими особливостями.
4. Поетоніми К. С Льюїса є багатогранними культурно-маркованими складовими твору. Власні назви віддзеркалюють індивідуально-авторську мовну картину світу та проливають світло на лінгвокультурологічні риси англомовного етносу.
5. Соціальна природа поетонімії проявляється у її інтертекстуальних, прецедентних, домінуючих складових, біблійних та міфологічних алюзіях, що покликані розкрити культурну компетенцію автора та читачів.

Теоретична цінність дисертаційної роботи полягає в тому, що проведене дослідження дозволило зробити обґрунтовані висновки про системний характер та роль поетонімів як одного із засобів художньої виразності тексту. Було розкрито стилістичну насиченість поетонімів у творах жанру фентезі, що дозволяє краще розкрити його своєрідність на загальнолітературному фоні. Зібрані відомості про поетоніми циклу, їхній мовно-культурний та функціональний аналіз сприяють доповненню теоретичної бази літературної ономастики. Дослідження робить внесок у розробку інтелектуальної репрезентації світу автором через аналіз мовного матеріалу як продукту людської свідомості, де кожен поетонім твору сприймається нами як одиниця, що актуалізує задум письменника, його настанови і проекцію на певні знання та інтереси читача. Також було опрацьовано положення лінгвістики тексту (структурно-граматична, семіотична організація тексту та текстової семантики), при цьому власні назви розглядаються як безпосередні складові і розкривають семантичну, структурну та комунікативну організацію досліджуваного твору.

Результати дисертаційної роботи поглиблюють теорію мовної картини світу, зокрема лінгвокультурний аспект. Основна увага у роботі зосереджується на аналізі культурних компонентів, соціальних та позамовних чинників, що дозволило виділити культурно-марковані універсалії та розкрити проблему мовної особистості.

Практичне значення дослідження полягає у тому, що проаналізований матеріал сприятиме глибшому розумінню та філологічному тлумаченню не лише обраного для аналізу циклу повістей, але й усього творчого доробку К. С. Льюїса :

- використані підходи та прийоми аналізу власних назв повістей можуть стати в нагоді при ономастичному та лінгвокультурологічному вивченні інших художніх творів та літературних жанрів, де питання поетонімної значущості при їхньому трактуванні стає каменем спотикання для лінгвістів;
- здійснене дослідження може стати основою для укладання ономастичного словника на базі творів цього видатного британського письменника;
- матеріали та висновки дисертаційного дослідження можуть бути використані у нормативних курсах із лінгвокраїнознавства (розділ “Сучасні тенденції розвитку англійської мови”) та стилістики (розділ “Морфологічної стилістики”), а також у спецкурсах з ономастики, лінгвістики тексту та поетики у вищих навчальних закладах.

Особистий внесок дисертанта полягає у самостійному здійсненні лінгвокультурологічного аналізу поетонімії “Хроніки Нарнії” К. С. Льюїса, інтерпретації отриманих результатів, формулюванні висновків дослідження. Основні положення та результати дослідження опубліковано у фахових наукових виданнях без співавторства.

Апробація результатів дисертації. Матеріали та основні положення дисертації оприлюднено на II Міжнародній науковій конференції “Сучасні дослідження з іноземної філології” (Ужгород, 2010), Міжнародній конференції аспірантів та молодих науковців (Кошіце, Словаччина, 2011), I Міжнародній конференції “Нова лінгвістична парадигма: теоретичні та прикладні аспекти” (Одеса, 2012), VIII Міжнародній науково-практичній конференції “Мови і світ : дослідження та викладання” (Кіровоград, 2014), IX Міжнародній науково-практичній конференції “Міжкультурна комунікація: мова – культура – особистість” (Острог, 2015) та щорічних науково-практичних конференціях професорсько-викладацького складу Ужгородського національного університету (з 2010 по 2015 рр.).

Публікації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження висвітлено у 10 одноосібних статтях загальною кількістю 62 друковані аркуші (із них 8 опубліковано у фахових виданнях).

Обсяг і структура дисертації. Робота містить вступ, три розділи, висновки до них, загальні висновки, список джерел та використаної літератури (194 посилання), додатки. Загальний обсяг дисертаційного дослідження становить 216 сторінок (обсяг основного тексту – 195 сторінок).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** розкрито актуальність дослідження, визначено мету, завдання, методи, об'єкт та предмет дисертаційної роботи, висвітлено наукову новизну, теоретичну та практичну цінність дослідження.

У **першому розділі "Теоретико-методологічні засади дослідження поетонімів"** представлено основні етапи становлення термінологічної системи поетичної ономастики, розкрито специфіку функцій поетонімів, обґрунтовано методологію та наведено основні методи дослідження, проаналізовано особливості вживання власних назв на рівні художнього тексту, розглянуто характер взаємозв'язку між поетонімами та текстом, а також проаналізовано твори жанру фентезі як об'єкти ономастичних досліджень. Кількість та варіативність підходів до творення метамови поетичної ономастики є свідченням формування ще відносно молодої науки. Проблеми термінології та типологізації власних назв художніх творів потребують широких наукових коментарів із урахуванням природи власних назв, їхньої семантики та типу позначуваного денотату. На сучасному етапі можна виділити три провідні вітчизняні ономастичні школи з ґрунтовними та фундаментальними напрацюваннями: ужгородську (Л. О. Белей, П. П. Чучка, М. І. Сюсько), одеську (Ю. О. Карпенко, О. Ю. Карпенко), донецьку (Є. С. Отін, В. М. Калінкін). Питання термінології та класифікації науки є чи не ключовим у їхніх дослідженнях і надалі викликає жвавий інтерес та засвідчує суперечливість поглядів їх представників.

Визначним моментом при цьому є сфера вживання цих мовних одиниць − літературний твір. У дослідженні підходу до створення метамови поетичної ономастики спираємось на *поето-семантичний* спосіб творення терміносистеми, запропонований професором В. М. Калінкіним. Згідно з цим способом компонент *-онім* змінюється на елемент *–поетонім* для розмежування реальних власних назв та власних назв художнього твору, відповідно, *міфонім* перетворюється на *міфопоетонім*, *зоонім* — на *зоопоетонім*, і т. д.

Найпродуктивнішим методом при вивченні власних назв художнього твору є розгляд їх у контексті, оскільки їхні особливості найповніше розкриваються під впливом мовного оточення. Важливими функціями поетонімів у літературному тексті є стилістичні, зокрема інформаційна та емоційна (або ж характеризуюча). Власне стилістичні, фонетичні, морфологічні та лексико-граматичні засоби впливають на виражальні можливості поетонімів та ономастичне наповнення художнього твору. Фонетичні функції власних назв проявляються у використанні матерії іменування, що досягається через асонанс, алітерацію та ономатопею. Функції поетоніма як слова простежуються у "промовистих іменах", авторському індивідуальному словотворенні. "Нетипове" вживання слова в тому чи іншому відмінку, невідмінюваність запозичених імен, число множини, активне вживання у формі звертання, загалом певні відхилення вживання усталених іменникових граматичних ознак є проявами лексико-граматичних поетонімних потенцій. При аналізі поетонімії тексту вагомими є як інформативність, так і експресивність власних назв, що передбачає врахування найменших нюансів вживання поетонімів. Відтак, у

межах здійснюваного дослідження виокремлюємо характеризуючу, інформативну, алюзивну, локалізуючу та символічну функції.

Методологічна основа дослідження базується на засадах антропоцентричного та культурного підходів, з особливою увагою до лінгвістики тексту. Детальне вивчення поетонімів передбачає звернення і до загально-наукових методів дослідження. Власне лінгвістичні способи дослідження (культурологічний підхід, описовий, семіотичний та інші методи) дозволяють розкрити багатство поетонімії К. С. Льюїса, її функціональні риси та варіативність.

Поетоніми стають елементами збагачення ідейно-смислового рівня твору, вагомою складовою його архітектоніки. Притаманна їм конотативність та культурне наповнення є своєрідним експресивним потенціалом твору. Варіативність поетонімів та особливості їхнього формального представлення виступають цінними складовими авторського ідіостилю. Будь-які відхилення від загальних ономастичних норм слугують яскравим виявом авторської індивідуальності. Разом із описом поетонімних потенцій аналіз поетонімного фонду твору передає і авторську особистість, його бачення дійсності.

Власні назви творів жанру фентезі наділені особливими виражальними можливостями. Ці літературні твори вражають великою кількістю поетонімних неологізмів та оказіональних іменувань. Поетонімний ідіолект авторів жанру фентезі доволі строкатий, дуже часто імена видозмінюються, комбінуються, стають вагомими компонентами окремих фентезійних мов. Основними методами творення власних назв цього жанру, в першу чергу, є запозичення імен різних онімічних груп з уже існуючих мов у повній або демінутивній формах, скорочення та онімізація апелятивів. Прикладами поетонімного новаторства є імена, утворені шляхом граматичної та семантичної пропріалізації. Поширеними видами граматичної пропріалізації є складання основ, афіксація та форма імен-словосполучень. Серед видів семантичної пропріалізації творів жанру фентезі досить поширеними є такі: проста, метафорична та метонімічна пропріалізація. Метою введення таких власних назв на сторінки твору автором є відображення його культурно-мовної картини світу та реалізація особливого художнього задуму. Частотність та варіативність вживання поетонімних утворень жанру фентезі ілюструють особистісні характеристики персонажів та їхню значущість у тексті.

У **другому розділі “Структурно-етимологічні особливості поетонімів твору “The Chronicles of Narnia” К. С. Льюїса”** запропоновано поділ усього поетонімного фонду повістей на онімний простір (реальні власні назви) та поетонімосферу (авторські утворення), що дозволяє виокремити індивідуальні риси їхнього представлення у творі. У дослідженні проаналізовано 396 власних назв, з яких 43 поетонімні утворення репрезентують реальну онімію, а 353 є результатом поетонімотворчості К. С. Льюїса. Подано аналіз етимологічних рис та способів творення власних назв у порядку кількісного домінування та значущості їхніх семантичних класів.

Для пласту ***реальних власних назв*** досліджуваного циклу характерними є подібність форм, апокопи, звичні кореневі морфеми. Спостерігається активне вживання поетонімів цього типу у формі звертання та у посесивних

конструкціях (“*’s*” та одноразово немаркована посесивна форма). Виявлено, що типовими структурними моделями для реальної поетонімії є: *ім’я, ім’я+прізвище, ідентифікуючий елемент + прізвище, ідентифікуючий елемент*. Дослідження підтвердило, що основною етимологічною ознакою характопоетонімів цього типу є їхнє запозичення автором з існуючих мов. Сюди належать як англомовні власні назви, так і запозичені з інших мов іменування. Типовими ознаками поетонімів такого типу є скорочення, використання автором повної і демінутивної форм. У всіх реальних власних назвах на позначення людей письменник використовує притаманні онімам кореневі морфеми, не наділяє їх жодними афіксальними засобами, тим самим залишаючи їх у первинній реально вживаній формі. Групу реальних міфопоетонімів репрезентують власні назви зі структурними моделями *ім’я* та *онімізований апелятив*. Ці поетонімні утворення мають просту структуру, автором не видозмінюються, особливі риси у їхньому функціонуванні не спостерігаються. Двокомпонентні імена-контрасти з класу реальних зоопоетонімів уведені автором у твір у парі, що вирізняє їхнє формальне представлення з-поміж решти як реальних, так і новостворених поетонімних утворень.

У ході аналізу встановлено, що реальна топопоетонімія досліджуваного циклу повістей, представлена у типовій англомовній формі, цілеспрямовано не була запозичена письменником. Особливими рисами назв географічних об’єктів реального світу у Льюїсовій інтерпретації є їхня наближеність до мовного функціонування реальної топонімії сучасної англійської. Проявляється вона у нормативному вживанні артиклів із власними назвами на позначення географічних об’єктів у сучасній англійській мові та, у більшості випадків, прозорою етимологією для англомовних читачів. Типовими способами словотвору цих власних назв є складання основ, метафорична пропріалізація, метонімічна пропріалізація та форма імен-словосполучень.

Пласт ***новоутворених поетонімних іменувань***, що належать до поетонімосфери, наділений яскравим зовнішнім оформленням та варіативними структурами. Серед авторських поетонімів виокремлено семантичні класи топопоетонімів, зоопоетонімів, антропопоетонімів та міфопоетонімів. Виявлено, що клас на позначення витворених авторською уявою географічних об’єктів, має власну семантичну систему та представлений на сторінках твору сімома підкласами (різні семантичні підкласи топопоетонімів, гідропоетоніми, інсулопоетоніми, суверопоетоніми, ойкопоетоніми, астіопоетоніми, оропоетоніми). Однією з характерних ознак топопоетонімів відзначаємо варіативність способів їхнього творення: метафорична (***The Lone Islands***) та метонімічна пропріалізація (***Beruna***), складання основ (***Chippingford***), імена-словосполучення (***the Island where Dreams come true***) та ін. У межах семантичного класу домінують власні назви з прозорою етимологією. Нами проаналізовано граматичні риси нарнійських топопоетонімів, до яких можна віднести: різні посесивні форм, сполучення з означеним артиклем, вживання у різних синтаксичних функціях.

У групі зоопоетонімів основна маса іменувань позначає тварин із географічних широт Європи та країн Співдружності. Виявлено такі типові

структурні моделі цих власних назв: *онімізований апелятив* (***the Dog***), *ім'я* (***Lilygloves***), *ідентифікуючий елемент + онімізований апелятив* (***Talking Horse***), *ім'я (або ж ім'я і прізвище) + онімізований апелятив* (***Sallowpad the Raven***) та інші. Види назвотворення іменувань тварин у К. С. Льюїса репрезентуються запозиченнями з іншої мови (***Aslan***), онімізацією апелятивів (***the Ape***), складанням основ (***Maugrim***), метафоричною пропріалізацією (***Slinkey the Fox***) та метонімічною пропріалізацією (***Mr Beaver***). Проведене дослідження встановило, що автор активно звертається до прийому ономатопеї при доборі іменувань цього типу та використовує онімізовані апелятиви на позначення тварин усталено з означеним артиклем.

Серед типів творення власних назв класу антропопоетонімів слід виокремити іншомовні запозичення (***Alimash***), приклади граматичної (***The Lady of the Green Kirtle***) та семантичної пропріалізації (***Lune***). Виявлено, що авторським новоутворенням на позначення людей притаманні проста та комплексна структурні форми, а також незвичні кореневі морфеми. Основними структурними моделями класу є: *титул + ім'я* (***Lord Argoz***), *ім'я на –ian* (***Drinian***), *парні чоловічі іменування* (***Dar − Darrin***), *ім'я іншомовного типу* (***Azrooh***) тощо. Підтверджено, що антропопоетоніми запозиченого, східного типу мають багатокомпонентне представлення у творі (*the only daughter of Kidrash Tarkaan, the son of Rishti Tarkaan*). Такі поетоніми фонетично вирізняються з-поміж інших власних назв класу за допомогою алітерації та асонансу.

Ще одним прикладом варіативності власних назв на позначення одного персонажа слугує клас міфопоетонімів (***Glenstorm − Centaur Glenstorm − Glenstorm the Centaur***). До композиційних моделей міфопоетонімів відносимо *ім'я* (***Trumpkin***), *онімізований апелятив* (***Dwarf***), *онімізований апелятив-означення + онімізований апелятив* (***The Chief Dwarf***) та інші. Доведено, що всі авторські власні назви на позначення міфічних істот мають одно- (***Centaur***), дво- (***Red Dwarf***) та трикомпонентну будову (***Wimbleweather of Deadman's Hill***). Провівши аналіз мовного матеріалу цього семантичного класу, ми визначили, що для онімізованих апелятивів такого типу переважно нехарактерне вживання з означеним артиклем. Клас Льюїсових міфопоетонімів характеризується багатством граматичних форм, структурних моделей та варіативністю власних назв. Автор індивідуально підходить до створення та представлення кожного міфопоетоніма, однак виводить і окремі спільні риси для всіх іменувань цього класу.

Нами проаналізовано ряд граматичних особливостей, етимологічних рис та структуртурних форм нарнійської поетонімії К. С. Льюїса. Встановлено основні способи назвотворення та визначено контекстуальну зумовленість власних назв досліджуваного твору.

У **третьому розділі "Функціонально-культурні риси поетонімії циклу "The Chronicles of Narnia" К. С. Льюїса"** встановлено взаємозалежність мови і культури та необхідність їхнього розгляду через призму один одного. Визначено основні категорії лінгвокультурології та культурно-мовну специфіку поетонімів, доведено необхідність вивчення власних назв на рівні художнього тексту з урахуванням понять вертикального контексту, мовної особистості та

прецедентності імені. Виділяється та аналізується функціональний аспект поетонімії досліджуваного тексту в культурному зрізі. Визначається рівень лінгвокультурної компетентності читачів, а також місце онімного простору та поетонімосфери в мовній картині світу автора та взаємозв'язку "автор-текст-читач".

Власні назви відображають культурний аспект художнього твору, у них акумулюються історія, культурно-мовні традиції та менталітет етносу, що дозволяє проілюструвати функціонування його мови на певному етапі розвитку. Національно-культурні риси найчастіше простежуються в поетонімах на позначення міфічних істот та географічних об'єктів. У багатьох випадках саме ці іменування відсилають читачів до окремих сюжетів та подій, викликають асоціації з героями, місцями, історичними фактами та переходять у розряд прецедентних іменувань. Встановлено, що саме власні назви такого типу передають риси національної культури, глибинність культурної пам'яті автора та читачів. Власні назви з яскравими конотаціями стають настільки звичними, що мають здатність ставати символічними у повсякденній мові без свого контексту. Такі іменування можуть давати оцінку позначуваному денотату, детермінувати його поведінку, розставляти конотативні акценти та створювати потрібні автору стилістичні ефекти.

У роботі доведено, що основною функцією поетонімів є характеризуюча, свідченням чого є той факт, що значна частина поетономастикону досліджуваного циклу повістей несе в собі прихований конотативний зміст. Денотатами цих іменувань виступають географічні об'єкти та представники уявного нарнійського світу. Доведено, що авторські власні назви наділені високими образно-стилістичними можливостями з метою передачі ідейного змісту творів та культурної інформації, і, разом з тим, розширенням меж сприйняття прочитаного читачами. Провівши аналіз культурної складової іменувань, відзначаємо, що К. С. Льюїс торкається і проблеми морально-етичних принципів, оскільки велика кількість денотатів цих поетонімних одиниць мають своїх прототипів у Біблії. Як і вся британська фентезійна література того часу, цикл повістей стає своєрідним збірником коментарів про дійсність та цивілізацію того часу. К. С. Льюїс занурюється в уявний світ, відмежовується від реальності, що є характерною рисою цього жанру, однак йому не вдається втекти від гнітючої дійсності повоєнного часу, від загострених соціальних та ідейно-моральних проблем.

З точки зору культурного наповнення проаналізована нечисельна група реальної поетонімії циклу повістей, яка створює ефект "наближення": вона покликана підготувати читачів для осягнення всього нового, авторського, передати Льюїсове бачення зображуваного. Характерно, що власні назви цього типу на позначення людей легко ідентифікуються читачами. Усталена модель іменування денотатів *name + surname* використовується для іменування персонажів реального світу з додатковою експресивною культуромісткою інформацією у другому компоненті (***Digory Kirke***). Реальні топопоетоніми є географічно близькими англомовним читачам, культурно наближеними один до одного та мають інформативне призначення у творі. Виявлено, що Льюїс вербально втілює уявлення наближеного йому етносу в існуючі власні назви на

позначення тварин, залучає в процес іменотворення персонажів культурно-мовну специфіку британців (***Coalblack***). Реальні міфопоетоніми, на зразок ***Werewolf***, ***Dryad***, ***Dragon***, апелюють до культурної свідомості читача, виступають своєрідним культурним фоном, осягнення якого передбачає культурну підкованість і створює відчуття казковості при прочитанні.

Прецедентні імена, образи та біблійні алюзії (представлені у повістях поетонімами на зразок ***Lamb***, ***Peter***, ***Aslan***, тощо) підсилюються супровідними характеристиками до цих поетонімів і, враховуючи хід та логіку розповіді, твори набувають обширного культурного контексту та глибшого змісту. Відтак, осягнення твору, у якому піднімаються питання духовності людини, боротьби Добра та Зла, залежить від культурної компетентності читачів. Отже, поетоніми стають ключовими компонентами процесу осмислення та слугують своєрідною шкалою вимірювання цієї компетентності.

Спостерігається активне використання у творі онімізованих апелятивів, в основі яких закладена зовнішня подібність із їхніми денотатами. Автор звертається до асоціативного аспекту, а разом із ним і до культурно-мовних відомостей про цей денотат (***the Lion***, ***the Wolf***). У результаті, під впливом нового поетонімного варіанту представлення в тексті, загальновідомі денотати сприймаються як новостворені персонажі. Дослідження показало, що ці поетоніми виправдовують свої стереотипні характеристики. Автор ретельно підбирає прецедентних зоопрототипів, поведінці яких часто в багатокультурних казках, піснях, міфах притаманні позитивні риси. Такі онімізовані власні назви, як ***Leopard***, ***Panther***, ***Ape*** та ***Elephant*** та їх денотати, не належать до сучасного англомовного географічного ареалу, однак притаманні мовам країн Співдружності, та покликані розширити культурну географію, сформувати образний контекст творів і майстерно вплітаються Льюїсом у культурно багату канву досліджуваного циклу повістей.

Однією з характерних ознак поетонімії К. С. Льюїса є імена-новоутворення. Поетоніми-неологізми (на зразок ***White Witch***, ***Nikabrik, Calormen*** тощо) відіграють чи не найвирішальнішу роль при характеристиці того чи іншого персонажа, що допомагає читачам дешифрувати авторське бачення описуваного. У поетонімних новоутвореннях також простежуються позитивні та негативні семи на позначення відповідних героїв (***King Lune***, ***Glimfeather*** тощо). Автор досягає цієї мети шляхом залучення до поетонімів усталених поведінкових моделей денотатів, конотативних нашарувань кольорів та супровідних характеристик, притаманних окремим культурним угрупуванням. Свідченням цьому може слугувати значення кольору у характопоетонімі ***the Lady of the Green Kirtle*** і в його супровідних характеристиках: зелений колір, зокрема в культурі англомовного світу, асоціюється зі смертю. Відтак, використання кольорів як символічних ключів до інтерпретації образів дає нам цінні культурні відомості та становить ще один унікальний елемент в мозаїці культурно-мовної специфіки К. С. Льюїса.

Виявлено, що яскравим прикладом індивідуалізації персонажів та значущості ідентифікаторів при комплексному сприйнятті поетонімної одиниці можуть бути такі авторські неопоетоніми, як ***Giant Wimbleweather***, ***Green Lady***, ***Cair Paravel***, ***Mr Beaver***. Представників нарнійської знаті Льюїс наділяє

іменуваннями із закінчення *–ian*, що відразу вказує на їхню національну приналежність та соціальний статус, і викликає паралель з традицією англомовного іменування. Схожу структуру мають власні назви на позначення фавнів (***Obentinus***, ***Voluns***, ***Voltinus*** тощо), співзвучні іменування братів знатного нарнійського походження (***Cor*** – ***Corin***), топопоетоніми, що слугують для номінації географічних об'єктів певного царства (***Tashbaan*** – ***Tehishbaan***, ***Underworld*** – ***Overworld*** і т. п.). В основі оказіоналізмів ***Breehy-hinny-brinny-hooky-hah***, ***Reepicheep*** і таких інших лежить онімічна гра, ці наслідувальні звукокомплекси дають вказівку на денотат поетонімів, на приналежність персонажів до конкретного тваринного класу. Визначено, що власні назви такого типу не мають мовних аналогів за вживанням та є невідтворюваними. Їм притаманний алюзивний характер і виступають вони інструментом наближення до персонажа.

Встановлено, що новостворені іменування на позначення локацій та природніх об'єктів утворені письменником із характеризуючою, інформативною та локалізуючою метою. Їхнім покликанням є виділення позначуваних ними георгафічних об'єктів із загальної маси та передача культурно-мовних особливостей персонажів, вони вимагають від читачів належного володіння контекстом твору. У ході аналізу топопоетонімів-новоутворень було встановлено, що один і той самий поетонім, уведений у кілька повістей, яким би незмінним за зовнішнім оформленням та внутрішнім наповненням він не здавався, під впливом різного контексту є динамічним і має відмінні риси, якщо порівнювати його вживання в тому чи іншому творі (наприклад, астіопоетонім ***Beaversdam***). Окрім цього, знаходимо власні назви цього семантичного класу, що мають інтертекстуальний характер та теологічну основу (***the World's End***). Індивідуально-авторськоими їх уважаємо через внесок Льюїса у формальне представлення іменування та закладений у нього особливий культурний зміст, що відображає Льюїсове світобачення. Функціонування гідропоетонімів відображає їхню співпрацю з контекстом, вмотивовану культурну змістову навантаженість, фантазію автора та переконує нас у багатстві його виразових поетонімічних засобів. Власні назви-неологізми груп оропоетонімів та ойкопоетонімів створені для індивідуальних потреб повістей: створюють культурні алюзії, щоразу змушуючи читача звертатись до культурної пам'яті та компетенції. Аналіз їхнього назвотворення засвідчив поетонімну ощадливість автора, ефект авторського навіювання, елементи задіяної культурної свідомості читачів та особисте іменування у спрощеному вигляді (***The House***).

Майстерно підібрані автором поетоніми у структурному та художньому планах створюють розмаїті стилістичні ефекти та збагачують ідейно-смисловий рівень твору. Поетонімія досліджуваного тексту характеризується лаконічністю, контекстуальною значущістю, культурною маркованістю, а їх семантика відповідає ідейно-композиційному рівню творів. Власні назви не вимагають енциклопедичних знань для повноцінного сприйняття, однак стимулюють читачів до етимологічних, міфологічних, релігійних та загально-культурних пошуків.

ВИСНОВКИ

Власні назви слугують джерелом духовних, суспільних та культурних відомостей. Як один із важливих елементів архітектоніки художнього твору власні назви відзначаються особливим рівнем змістової наповненості та суспільно-культурної значущості. На рівні художнього тексту поетоніми набувають ще глибшої енциклопедичності, сприяють пізнанню та усвідомленню позначуваних ними явищ, осіб та предметів. Дослідження власне лінгвокультурологічних особливостей поетонімії фентезійного циклу “*Хроніки Нарнії*” К. С. Льюїса дозволяє проілюструвати цей зв’язок між закладеним у поетоніми змістом та певною культурою.

Досліджуваний цикл повістей належить до другого Золотого періоду літератури жанру фентезі. Нарівні з іншими представниками цієї доби в фентезійній літературі, К. С. Льюїсу вдалося створити блискучу алегорію на тогочасні дійсність, суспільство, релігійні погляди та догми через призму власних поетонімних утворень. У кращих традиціях британського фентезі поетонімія К. С. Льюїса слугує яскравим підтвердженням приналежності досліджуваних творів до цього літературного пласту: численні іменування на позначення міфічних істот, олюднених тварин, власні назви з релігійними та культурними алюзіями − їх розмаїта форма, глибокий зміст, контекстуальна значущість є практичною реалізацією теоретичних засад побудови творів жанру фентезі.

Чимала кількість онімізованих апелятивів, олюднених авторських поетонімів, на зразок ***Mrs. Beaver***, ***Red Dwarf***, ***Badger*** і т.п., зберігають вказівку на денотат, а разом з тим і наділяють персонажа його рисами. Створені автором супровідні характеристики, що також пройшли процес онімізації апелятивів (***Talking Bear***, ***Slinkey the Fox***, ***Glimfeather the Owl*** тощо), повинні стати аналогом культурно універсального парного представлення людей за принципом *ім’я* і *прізвище* в уяві читачів. Онімізовані апелятиви-топопоетоніми ілюструють принцип творення реальної топонімії шляхом закладення в назву основних рис географічного об’єкту. Характерною словотвірною рисою цих авторських поетонімних утворень є семантична пропріалізація та наділення їх тими ж граматичними особливостями, що притаманні іменнику.

Одним із виявів приналежності досліджуваного циклу повістей до жанру фентезі є наявність у них чималої кількості культурно маркованих іменувань на позначення міфологічних істот та витворених авторською уявою нереальних власних назв із нетиповими кореневими морфемами. Звернення Льюїса до міфологічної тематики пояснюється його особистими вподобаннями та тяжінням до Середньовіччя та Античності. Створити “правильний” фон для авторських власних назв цього семантичного класу повинні культурні універсалії ***Bacchus, Androcles, Dryad*** та інші власні назви міфологічних істот, метою введення яких є забезпечення належного культурного підґрунтя для сприйняття авторських поетонімних новоутворень та їхнього глибшого змістового та функціонального осягнення.

Важливою рисою Льюїсової поетонімії є інформативність, власні назви повістей є семантично прозорими та вміщують у собі численні відомості про різноманітні культури, окремі авторські погляди та переконання, дані про

позначувані об’єкти та персонажі (***Mount Pire***, ***Tehishbaan*** тощо). У поетонімах закладені ті відомості, які необхідні читачам для розуміння творів, розвитку їхнього світогляду та вимагають від них певної оцінки. У цьому ракурсі не можна не відзначити емоційність власних назв: їхнє позитивне/негативне забарвлення не зовсім чітко простежується у всіх назвах повістей, але оцінка, ставлення читачів до них формується під впливом контексту. К. С. Льюїс майстерно доповнює ті бажані відтінки значень, які, часом, важко відтворити в одній власній назві, і тим самим актуалізує її стилістичний потенціал через контекст.

Найбільший лінгвістичний інтерес викликають авторські поетонімні новоутвори циклу, що становлять основну масу всієї поетонімії, вжитої у повістях. Ці власні назви К. С. Льюїса є, переважно, витвором його багатої авторської уяви, деякі елементи запозичені ним із сучасної англійської мови, окремі складові – з латини, грецької та івриту, однак повною мірою не знаходимо відповідників жодній авторській власній назві у сучасних мовах. Облюбованими способами назвотворення для письменника є складання основ, афіксація, метонімічна та метафорична пропріалізації. Створення поетонімів на основі структурних моделей є характерним для Льюїса. Такий підхід полегшує сприйняття та аналіз назв, що зустрічаються на сторінках досліджуваного циклу.

Приклади онімної гри підкреслюють авторську майстерність у створенні іменувань та індивідуальний підхід до кожного з них. ***War Drobe***, ***Spare Oom*** та ***Lunn’on*** – в основі всіх цих оказіоналізмів закладено один принцип у різних проявах (стилістичний прийом ономатопеї, фонетична близькозвучність і ефект звукового наслідування). Льюїс як знаний педагог та літератор із досвідом використовує такий прийом іменування задля зацікавлення читачів.

Головними функціями поетонімів циклу “*The Chronicles of Narnia*” виступають характеризуюча та інформативна. Льюїсові власні назви чітко описують поведінку, риси і зовнішність персонажа, відтворюють їх значущість для твору, авторське ставлення до них, культурний багаж читачів та бажаний ефект від їхнього сприйняття. Широка інформативність власних назв повістей подається зі збереженням ясності їх змісту. Зустрічаються поетоніми, котрі покликані створювати певні культурні алюзії, асоціації з видатними історичними постатями, місцями та подіями, а також відтворювати локалізацію у часі та просторі, що повсякчас виправдовується контекстом та не порушує цілісності взаємозв’язку “поетоніми – текст”. Функціональне навантаження Льюїсових поетонімів різниться залежно від їхнього призначення, однак абсолютно всі власні назви повістей мають свою індивідуальну функціональну скерованість та збагачують ідейно-смисловий рівень тексту.

Культурний компонент простежується практично у всіх власних назвах повістей. Переважна більшість культурних відомостей належать до країн англомовного ареалу (такі поетоніми, як: ***London***, ***Trafalgar Square***, ***Fox***, ***Robin***, ***Wolf***, ***Susan***, ***Edmund*** тощо). Відомі назви географічних об’єктів повинні створювати ефект дійсності, реальності зображуваних подій. Завданням поетонімів на позначення тварин, які притаманні широтам країн Співдружності, є увиразнити зображуване, відтворити його в деталях та наблизити до нього

читача. Звернення автора до іменування екзотичних тварин можна вважати виявом його індивідуальної картини світу. Поетоніми, на зразок ***Leopard***, ***Elephant***, ***Ape***, покликані збагатити образний фон повістей, а культурні універсалії ***Lion***, ***Peter***, ***Lamb*** передбачають глибоку релігійну компетенцію читачів, викликають широкі асоціативні зв'язки. Ще більш культурно насиченими є іменування, яким притаманна сема *кольору* (***White Witch***, ***Green Lady***, ***Dark Island***): закладені у них конотації викликають пейоративні асоціації та мотивують відповідне негативне ставлення до них читачів. Культурний аспект простежується і в численних міфопоетонімах, що засвідчують широту інтересів автора, стають невід'ємними елементами його літературного стилю та дають підстави говорити про інтертекстуальність образів. Поетонімічна насиченість повістей варіативними іменуваннями фавнів, кентаврів, велетнів, наяд, дріад та інших міфічних істот виступає ідентифікуючою характеристикою лінгвокультурних особливостей Льюїсового почерку.

У культурному контексті повістей циклу привертають увагу і *східні* іменування. Схожість мовленнєвої поведінки та етикету, фонетичне наближення цих неологізмів до онімічного фонду орієнтального світу є відбитком культурної особистості митця і його вподобань. ***Ahoshta***, ***Arsheesh***, ***Kidrash***, ***Ilgamuth*** та ін. стають частиною мовного матеріалу повістей та ще однією формою відображення мовної картини світу К. С. Льюїса.

Промовисті, культурно змістовні, художньо оформлені поетоніми повістей відкривають завісу дійсного та уявного, дають можливість поринути у минуле та світ фантазії, відобразити героїв, їхні емоції та події, які з ними трапляються. Культурно-мовна насиченість поетонімії чарує у кожному вияві та засвідчує ономастичний хист та багатий культурний спадок К. С. Льюїса. Перспективи подальшого дослідження вбачаємо в аналізі лінгвокультурологічних особливостей інших творів літературної спадщини К. С. Льюїса, а також ряду англомовних авторів жанру фентезі, що дозволить відобразити мовну картину світу автора та виразово-стилістичний потенціал поетонімів.

Основні положення дослідження викладено в одноосібних публікаціях автора :

1. Глюдзык Ю. В. Стилистический потенциал мифопоэтонимов повести К. С. Льюиса "Prince Caspian" / Ю. В. Глюдзык // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук : ежемесячный научный журнал ; [гл. редактор Долматов А. Ф.]. – Москва : Литера, 2014. - № 02 (61). – Ч. II. – С. 12-15. -ISSN 2073-0071.

2. Глюдзик Ю. В. Мультикультурна основа поетонімів фентезійного циклу "The Chronicles of Narnia" К. С. Льюїса (на прикладі антропоетонімів) / Ю. В. Глюдзик // Сучасні дослідження з іноземної філології: зб. наук. пр. ; [відп. ред. М. Фабіан]. – Ужгород, 2014. – Вип. 12. – С. 43-48.

3. Глюдзик Ю. В. Лінгвокультурологічна основа поетонімів та мовна картина світу циклу повістей "The Chronicles of Narnia" К. С. Льюїса / Ю. Глюдзик // Наукові записки. Серія : Філологічні науки (мовознавство) ; [ред.

кол. : О. Семенюк, Г. Клочек, В. Лучик та ін.]. – Кіровоград : Редакційно-видавничий відділ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. – Вип. 127. – С. 220-224.

4. Глюдзик Ю. В. Поетонімосфера циклу “The Chronicles of Narnia” К. С. Льюїса з точки зору етимології та мовного функціонування (на прикладі гідропоетонімів) / Ю. В. Глюдзик // Актуальні питання іноземної філології : наук. журн. ; [редкол. : І. П. Біскуб (гол. ред.) та ін.]. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2015. – № 2. – С. 36-40.

5. Глюдзик Ю. В. Структурно-етимологічні особливості реальної поетонімії фентезійного циклу “The Chronicles of Narnia” К. С. Льюїс / Ю. В. Глюдзик // Наукові записки Національного університету “Острозька академія”. Серія “Філологічна” : збірник наукових праць / укладачі : І. В. Ковальчук, Л. М. Коцюк, С. В. Новоселецька. − Острог : Видавництво Національного університету “Острозька академія”, 2015. − Вип. 53. − С. 59-61.

6. Іваненко Ю.В. До питання про основні риси функціонування міфопоетонімів / Ю. В. Іваненко // Сучасні дослідження з іноземної філології: зб. наук. пр. ; [відп. ред. М. Фабіан]. – Ужгород : ТзОВ “Папірус-Ф”, 2010. – Вип. 8. – С. 237-242.

7. Іваненко Ю.В. Зоопоетоніми в контексті повісті “Prince Caspian. The Return to Narnia” К.С.Льюїса / Ю. В. Іваненко // Сучасні дослідження з іноземної філології: зб. наук. пр. ; [відп. ред. М. Фабіан]. – Ужгород : Графіка, 2011. – Вип. 9. – С. 197-201.

8. Іваненко Ю.В. Специфіка використання топопоетонімів у повісті К.С.Льюїса “The Last Battle” / Ю. В. Іваненко // Записки з ономастики = Opera in onomastica: зб. наук. пр. ; [ред. кол. : О. Ю. Карпенко (відп. ред.) та ін.]. – Одеса : Астропринт, 2012. – Вип. 15 = Fascicullum 15. – С.52-58.

9. Іваненко Ю.В. Експресивний потенціал авторських антропоетонімів у циклі повістей “The Chronicles of Narnia” К.С.Льюїса / Ю. В. Іваненко // Слов'янський збірник: зб. наук. пр. ; [відп. ред. М. І. Зубов]. – К., 2012 . – Вип.17. – Част.1 . – С. 137-140.

10.Ivanenko Y. Etymological Peculiarities of Poetonyms in “The Lion, the Witch and the Wardrobe” by C.S.Lewis” / Y. Ivanenko // Language, Literature and Culture in Present-Day Context: Contemporary Research Perspectives in Anglophone PhD Studies ; [editors : R. Gregova, S. Šnircová, S. Tomaščıková]. – Košice : The Slovak Association for the Study of English, 2011. – P. 48-60. – ISBN 978-80-970821-3-0.

АНОТАЦІЯ

Глюдзик Ю. В. Лінгвокультурологічні особливості поетонімії К. С. Льюїса “Хроніки Нарнії”. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.04 – германські мови. – Львівський національний університет імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, Львів, 2015.

Дослідження присвячене комплексному вивченню мовно-культурних особливостей поетонімів британського фентезійного циклу повістей К. С. Льюїса “Хроніки Нарнії”.

У роботі наведено основні етапи становлення поетичної ономастики як окремої науки, запропоновано аналіз різних підходів до питання її терміносистеми, визначено методику дослідження функцій поетичної ономастики в літературному жанрі фентезі, представлено та класифіковано поетоніми за денотативно-квантитавними ознаками. Запропоновано словотвірну та етимологічну характеристику власних назв твору.

Встановлено лінгвокультурологічну специфіку поетонімів матеріалу дисертації. Виокремлено ключові риси Льюїсової поетонімії, визначено жанрові особливості поетонімів матеріалу дослідження, розкрито культурне наповнення власних назв, авторські інтенції щодо введення їх на сторінки твору, стилістично-виражальні можливості поетонімів та їхнє функціональне навантаження у творі, текстові поетонімні домінанти та алюзії.

Установлено соціальну природу поетонімів через призму широкого контексту, взаємозалежність соціальних та мовних чинників у їхній семантичній структурі.

Ключові слова: лінгвокультурологія, поетична ономастика, власна назва, поетонімія, ідіостиль, мовна картина світу.

АННОТАЦИЯ

Глюдзык Ю. В. Лингвокультурологические особенности поэтонимии К. С. Льюиса "Хроники Нарнии". - На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук по специальности 10.02.04 - германские языки. - Львовский национальный университет имени Ивана Франко Министерства образования и науки Украины, Львов, 2015.

Исследование посвящено комплексному изучению лингвокультурных особенностей поэтонимов британского фэнтези цикла повестей К. С. Льюиса "Хроники Нарнии".

В работе изложены основные этапы становления поэтической ономастики как отдельной науки, предложен анализ разных подходов к вопросу ее метаязыка, определена методика исследования функций поэтической ономастики в литературном жанре фэнтези. Представлены и классифицированы поэтонимы в соответствии с их денотативно-квантитавными признаками, Предложено словообразовательную и этимологическую характеристику собственных имен произведения.

Определено лингвокультурологическую специфику поэтонимов материала диссертации. Выделены ключевые черты поэтонимии К. С. Льюиса, представлены жанровые особенности поэтонимов материала исследования, раскрыто культурное наполнение имен, цель введения их на страницы произведения, выразительные возможности поэтонимов и их функциональную нагрузку в произведении, текстовые поэтонимные доминанты и аллюзии.

Установлены социальная природа поэтонимов через призму широкого контекста, взаимозависимость социальных и языковых факторов в их семантической структуре.

Ключевые слова: лингвокультурология, поэтическая ономастика, имя собственное, поэтонимия, идиостиль, языковая картина мира.

SUMMARY

Hliudzyk Yu. V. Linguocultural Peculiarities of Poetonymy in “The Chronicles of Narnia" by C. S. Lewis. - Manuscript.

Thesis for a Candidate degree in Philology, specialty 10.02.04 - Germanic languages. – Ivan Franko National University of Lviv, Ministry of Education and Science of Ukraine, Lviv, 2015.

The thesis is devoted to the complex study of linguistic and cultural features of poetonyms based on the British fantasy series of novels “The Chronicles of Narnia" by C. S. Lewis.

The paper provides an overview of the main stages in the development of poetic onomastics as a separate science, as well as the analysis of different approaches to the problems of its metalanguage and poetonyms classifications. The methodology for the study of poetonomastic functions in the works of fantasy as a literary genre is suggested, the poetonyms are classified according to their denotative and quantitative peculiarities. Moreover, an attempt is made to analyze derivational and etymological characteristics of proper names. The thesis proves that semantic and grammatical proprialization can be defined as a dominant way of their formation. The poetonyms appear to be frequently used in the Common Case and various possessive constructions, as well as in the typical nounal syntactic functions. The results of the research suggest that partitive constructions, homonymic forms, shortenings, onymized common nouns in the plural form belong to the unique peculiarities of Narnian poetonyms.

We also address the issue of the linguistic and cultural specificity of the poetonyms selected from the material under investigation. This paper shows both the key features of the chosen author’s poetonymy and its genre peculiarities in the material of the investigation. Our analysis provides an explanation of poetonymic text dominants and allusions. Furthermore, the research reveals the cultural content of the proper names, as well as their expressive potential and functional peculiarities in the literary texts. The social nature of the poetonyms is viewed through the perspective of not only the wide context, but also the interdependence of social and linguistic factors in their semantic structure. Finally, we present evidence that the use of poetonyms is a significant feature of the author’s idiolect in the investigated fantasy cycle.

Further research is suggested to determine the functional and cultural features of poetonyms in other works by C. S. Lewis. This thesis also provides implications for studying the potential of poetonyms both from the etymological and grammatical points of view in terms of their cultural and stylistic colouring in the works of fantasy by other authors.

Key words: linguoculturology, literary onomastics, proper name, poetonymy, idiostyle, language picture of the world.

Формат 60х84/8. Папір офс. Гарнітура Times New Roman.
Друк офс. Ум. друк. арк. 1.04. Обл.-вид. арк. 0,80.
Тираж 100 шт. Замовлення № 50.

Видавництво Бреза.
м. Ужгород, вул. Університетська, 21/220. Тел./факс: (0312)64-37-22
Свідоцтво суб’єкта видавничої справи ДК № 4815 від 25.02.2015 р.
Друк: ФОП Сабов А.М., тел.: 050-43-22-437